HOE COMPLEXER DE OPGAVE, HOE MEER MEERWAARDE WE KUNNEN REALISEREN

MENSENMAKEN*deSTAD*

Maatschappelijke opgaven verbinden met private projecten. Dat is waar De Zwarte Hond warm voor loopt en goed in is, stelt stedenbouwkundige en creatief directeur Jeroen de Willigen. 'Hoe complexer de opgave, hoe interessanter wij het vinden en hoe meer meerwaarde we kunnen realiseren.'

Tekst: *Petra Pronk*

Ontwerpbureau De Zwarte Hond is actief op het snijvlak van architectuur, stedenbouw en strategie. Die driedelige expertise stelt de ontwerpers in staat om vraagstukken op verschillende schaalniveaus aan te vliegen en op een zinvolle manier met elkaar te verbinden. Het vermogen om zowel op grote als kleine schaal te denken en te ontwerpen maakt het mogelijk om de effecten van plannen goed in te schatten. 'We weten bij het werken aan een gebouw direct wat het effect is op de kwaliteit van een straat', verklaart Jeroen de Willigen. 'En omgekeerd: als we werken aan een stedenbouwkundig plan, weten we precies wat dat plan doet met de kwaliteit van een gebouw. Het kunnen schakelen tussen niveaus is een voorwaarde voor het werken aan de grote thema's van deze tijd.'

'KUNNEN SCHAKELEN TUSSEN SCHAALNIVEAUS IS EEN VOORWAARDE VOOR HET WERKEN AAN DE GROTE THEMA'S VAN DEZE TIJD'

Supermarkt Alkmaar

Supermarkt

Dat levert hoogwaardige projecten op, zoals de supermarkt die momenteel wordt gerealiseerd in Meerstad. Onderzoek naar de betekenis van een supermarkt leidde tot het inzicht dat zo'n winkel *naar* is dan een plek waar je brood en boter kan kopen, vertelt De Willigen. 'Een supermarkt heeft ook een maatschappelijke functie. Het is een plek waar je mensen kan ontmoeten. Door daarop in te spelen en bijvoorbeeld een zorgfunctie of een kleine bibliotheek toe te voegen, kun je iets doen tegen vereenzaming. Dus hebben we samen met de opdrachtgever gekeken of we de duurzaamheid die we in de ontwerpen inzet kunnen hebben.' Ook qua duurzaamheid ligt de lat hoog. 'We hebben gekozen voor een houtskelet konstructie, zodat we aan de materiaalkant circulair en CO_2 neutraal zijn. Zo zijn we continu bezig met kijken hoe we onze oplossingen zich verhouden tot de grote maatschappelijke vraagstukken en hoe we onze opdrachtgevers kunnen verleiden om daarin mee te gaan.'

Wat vind je het mooiste aan jouw vak?

'Dat verandert door de jaren heen. Hoe langer je werkt, hoe dieper je gaat en hoe rijker en belangrijker het hub bliikt te zijn. De keuze voor stedenbouw was destijds een 'lucky shot', maar is ben er echt door gegrepen. Mijn drijfveer ist hem erin dat ik door het werken aan de fysieke omgeving invloed kan hebben op de kwaliteit van leven van mens en dier en erop kan sturen dat het mensen sociaal en economisch voor de wind kan gaan. Dat brengt ook een grote verantwoordelijkheid met zich mee. Als je dat namelijk *niet* goed doet, betaalde je de mensen en de mooten leven, wonen en werken.'

Hoe zie jij de rol van architecten bij de grote maatschappelijke opgaven vaaar we voor staan?

'Wereldwijd zie ik twee grote opgaven. Een eerste de klimaatverandering op te vangen. De tweede opgave is minsters zo belangrijk: zorgen dat iedereen mee kan blijven aan. In Nederland komt daar nog een derde opgave bij: het oplossen van het woningtekort. Dat vraagt om een integrale benadering. Architecten en stedenbouwkundigen zijn als geen ander in staat om al die vraagstukken bovenop elkaar te leggen, ze van verschillende kanten te bekijken en aan de hand van modellen en tekeningen oplossingen te bedenken. Zo kunnen we op een waardevrije manier nieuwe werkelijkheden ontdekken en testen.'

Duurzaamheid is een van jullie speerpunten. Dat thema wordt vaak ingezien vanuit energie of techniek. Is dat een aanpak die jou aanspreekt?

'Duurzaamheid gaat over veel *meer* dan minder energiegebruik en slim gebruik van materialen. Bovendien begint het veel eerder: met de vraag of je überhaupt wel iets nieuws nodig hebt en of je niet beter het bestaande gebouw kan aanpassen aan de nieuwe wensen. Dat is namelijk het meest duurzaam. Het draait ook om de vraag of je een gebouw toevoegt dat over 200 jaar nog steeds bruikbaar is - en zo niet, hoe je het dan zo duurzaam mogelijk kan afbreken. Duurzaam heeft daarmee ook een sociale dimensie. Draagt het gebouw bijvoorbeeld bij aan de sociale cohesie en een fijn straatleven? Neem het oude V&D gebouw in Groningen. Wij hebben gekozen voor transformatie en renovatie van het bestaande pand tot een bedrijfsverzamelgebouw met supermarkt. Aan de achterkant komt een woongebouw met een foodmarkt eronder. Die ontwerp voegt op allerlei manieren iets toe aan de binnenstad van Groningen.'

Ghost Handelsblad Groningen (Visualisatie VDD gebouw)

'MIXED USE LEVERT INSPIRERENDE OMGEVINGEN OP'

De Zwarte Hond bixt betuut voor het eraltren vaan gemengde gebieden. Hoe voorkom je dat de verschillende functies elkaar hijten?

'In de 20e eeuw werden functies uit elkaar getrokken. Dat leidde tot geschieden gebieden voor wonen, werken, productie etc. Dat was niet ideaal. Wij geloven in mixed use. Om te voorkomen dat functies elkaar hijten, maken we verschillende zones met elk hun eigen accent: Rust, Ruis en Reuring. In de Rustzone kun je rustig wonen, werken of wandelen in het groen. De Reuringzone biedt hoogstedelijke voorzieningen waar veel mensen samenkomen, zoals winkelgebieden of stationsgebieden. Hier is altijd wel iets te beleven en voor wie van dynamiek houdt, is het hier prima wonen. De Ruiszone is een tussenvorm, met ruimte voor experimenten. De voordelen van zo'n gemengd gebied zijn groot: efficiënt ruimtegebruik, delen van voorzieningen met verschillende doelgroepen en een reden om de auto te parkeren naar elders. Maar het belangrijkste voordeel is de sociale component. Het mengen van verschillende groepen leidt tot kennisuitwisseling, begrip voor elkaar en gezelligheid. Dat levert inspirerende omgevingen op.'

Als het gaat om woningbouw en maatschappelijke opgaven wordt er vaak binnenstedelijk gedacht. Is het platteland een ondergeschoven kindje?

'Zeker niet. Het platteland heeft een belangrijke functie als het gaat om de grote maatschappelijke uitdagingen. De stad kan functioneren omdat het platteland bestaat, en omgekeerd. Het platteland is hard nodig voor voedselproductie, energievraagstukken en als uitloopgebied voor steden. Anderson kan het platteland zijn karakter behouden doordat we veel dingen in de stad oplossen en daar verdichten. Beide gebieden vragen wel om een eigen aanpak. Zo hebben we voor de provincie Zuid-Holland onderzoek gedaan naar verdichtingsmogelijkheden in dorpen. Dat is best ingewikkeld. Ondanks goede bedoelingen zijn de inwoners op zaterdag toch vaak massaal naar de stad trekken voor boodschappen. Dat vraagt om creatieve oplossingen, bijvoorbeeld woningen dichter bij de kern van een dorp brengen en dichter bij bestaande voorzieningen.'

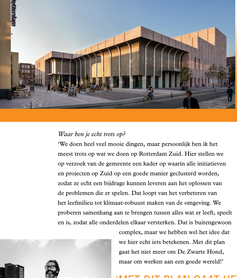

Theater Zuidplein Rotterdam

Waar ben je echt trots op?

'We doen heel veel mooie dingen, maar persoonlijk ben ik het meest trots op wat we doen op Rotterdam Zuid. Hier stellen we op verzoek van de gemeente een kader op waarin alle initiatieven en projecten op Zuid op een goede manier geclusterd worden, zodat ze echt een bijdrage kunnen leveren aan het oplossen van de problemen die er spelen. Dat loopt van het verbeteren van het leefmilieu tot klimaat-robuust maken van de omgeving. We proberen samenhang aan te brengen tussen alles wat er leeft, speelt en is, zodat alle onderdelen elkaar versterken. Dat is buitengewoon complex, maar we hebben wel het idee dat we hier echt iets betekenen. Met dit plan gaat het niet meer om De Zwarte Hond, maar om werken aan een goede wereld!'

'MET DIT PLAN GAAT HET NIET MEER OM DE ZWARTE HOND, MAAR OM WERKEN AAN EEN GOEDE WERELD!'

Hoe zie de stad er over 10 jaar uit?

'Het belangrijkste: meer groen, meer mensen en minder auto's. Daar worden flinke stappen in gezet. Zo is Geni bijvoorbeeld bezig met een grote ontharidingsoperatie. En als zelfs Hugo de Jonge zegt dat de markt het niet meer alleen op kan lossen en dat de toekomst vraagt om een goed samenspel tussen overheid en markt, dan zijn we echt op de goede weg.'